

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

PRIMÁRNE VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	ČLOVEK A PRÍRODA
PREDMET	ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	ENV
ROČNÍK	PIATY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA KNIŽNICA POČÍTAČOVÁ MIESTNOSŤ PRÍRODNÁ ZÁHRADA V AREÁLI NAŠEJ ŠKOLY

Charakteristika predmetu

Environmentálna výchova umožňuje chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznávania ekologických procesov, ktorými sa riadi život na Zemi, geomorfologických a klimatických podmienok ovplyvňujúcich činnosť ľudí a ďalších živých organizmov. Rovnako významné je pochopenie sociálnych a kultúrnych vplyvov, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu. Tieto poznatky a schopnosti človeka determinujú proces intelektuálneho a praktického rozhodovania a uvedomovanie si vplyvov ľudskej činnosti na kvalitu života na Zemi.

Ciele predmetu

Cieľom environmentálnej výchovy žiakov základných a stredných škôl je formovať a rozvíjať také osobnostné kvality, ktoré ich uschopnia chrániť a zlepšovať životné prostredie. Takto

projektovaný dlhodobý zámer výchovnej práce na všetkých školách je potrebné realizovať plnením konkrétnych úloh zacielených na tieto základné súčasti rozvoja osobnosti žiakov:

Úroveň vedomostí

Žiaci primerane k svojim vekovým osobitostiam poznajú a chápu:

- prírodné javy a deje v životnom prostredí;
- zásahy ľudskej činnosti do životného prostredia;
- rozdielne typy životného prostredia;
- globálne problémy ľudstva - (skleníkový efekt, kyslý dážď, znečisťovanie ovzdušia atď.);
- závislosť ľudského života a živobytia od životného prostredia;
- dôsledky rozhodnutí a činnosti ľudí v minulosti na súčasný stav životného prostredia;
- konflikty, ktoré môžu vzniknúť na základe environmentálnych problémov;
- vzájomnú závislosť jednotlivcov, skupín a národov od životného prostredia;
- význam efektívnej ochrany a trvale udržateľného stavu životného prostredia;
- lokálne, národné a medzinárodné opatrenia na ochranu a využívanie životného prostredia.

Rozvoj zručností

Žiaci dokážu samostatne alebo s pomocou učiteľa získavať, hodnotiť a využívať informácie. Úlohy environmentálnej výchovy zacielené na rozvoj zručností žiakov sa týkajú týchto oblastí:

- komunikatívne zručnosti; vyjadriť vlastný názor na životné prostredie ústnou, písomnou a dramatickou formou, zrozumiteľne a výstižne argumentovať;
- numerické zručnosti; zhromažďovať, triediť, analyzovať údaje, interpretovať štatistické údaje o životnom prostredí;
- študijné zručnosti; získavať, analyzovať, interpretovať a hodnotiť informácie o životnom prostredí z rozličných zdrojov, plánovať a organizovať aktivity alebo projekty týkajúce sa životného prostredia;
- zručnosti potrebné na riešenie problémov; identifikovať príčiny a následky environmentálnych problémov, formovať správny názor a úsudok na jednotlivé environmentálne problémy a ich riešenie.

- sociálne zručnosti; pracovať kooperatívne, v skupinách, vypočúť iných;
- technické zručnosti; zaznamenávať informácie o životnom prostredí do počítačovej databázy, následná tvorivá práca s databázou a vybranými programami.

Utváranie postojov

Ochrana a zlepšovanie životného prostredia vyžaduje utvárať, formovať a pestovať v žiakoch najmä tieto postoje a kvality osobnosti:

- vážiť si životné prostredie;
- starať sa o živé organizmy;
- rešpektovať aj názory iných;
- chápať význam racionálnych argumentov, dôkazov;
- tolerancia a otvorené zmýšľanie;
- otvorenosť novým myšlienkam.

Kompetencie

Kompetencia k celoživotnému učniu sa

- plánovať a organizovať si učenie a pracovnú činnosť
- hľadať a rozvíjať účinné postupy vo svojom učení
- využívať rôzne stratégie učenia
- kriticky pristupovať ku zdrojom informácií, informácie tvorivo spracovávať a využívať pri svojom štúdiu a praxi

Sociálne komunikačné kompetencie

- vecne, správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov (IKT, knižné zdroje)
- zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti,

Kompetencia riešiť problémy

- analyzovať vybrané problémy
- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych problémových úloh
- využívať informačné a komunikačné technológie pri riešení problémových úloh
- používať základné myšlienkové operácie a metódy vedeckého poznávania pri riešení problémových úloh
- využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh
- zhodnotiť úspešnosť riešenia problémovej úlohy
- logicky spájať poznatky z rôznych predmetov a využiť ich pri riešení problémových úloh
- prijímať svoju zodpovednosť za riešenie problémov
- dokázať sa poučiť z vlastných chýb a chýb iných

Kompetencie občianske

- uvedomiť si základy humanistických hodnôt, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie
- vyvážene chápať svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti
- uvedomiť si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam
- prispievať k naplneniu práv iných
- otvorenosť ku kultúrnej a etnickej rôznorodosti
- sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporuje udržateľnosť kvality životného prostredia

Kompetencie sociálne a personálne

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne si radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti

- hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení
- prijímať ocenenie, radu a kritiku, čerpať poučenie pre svoju ďalšiu prácu

Vzdelávací štandard

Pôda, zeleň a príroda okolo nás - 15 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p style="text-align: center;">Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať vznik pôdy proces zvetrávania a jej význam. - Pochopiť dôležitosť kompostovania. <ul style="list-style-type: none"> - Získať úctu k pôde - Naučiť sa vnímať veci v súvislostiach vedieť zásady správneho hospodárenia s pôdou. 	<p style="text-align: center;">Pôda</p> <p>obnoviteľný prírodný zdroj za predpokladu starostlivosti o ňu.</p> <p style="text-align: center;">Činnosť pôdných baktérií, húb a bezstavovcov</p> <p>Rozklad organického odpadu, prevzdušňovanie pôdy.</p> <p style="text-align: center;">Erózia pôdy</p> <p>Závislosť života na Zemi od pôdy - rastlín od pôdy, živočíchov a rastlín.</p> <p style="text-align: center;">Ochrana pôdy</p> <p>Úloha rastlín v ochrane pôdy pred zvetrávaním.</p> <p>Pôda nechránená rastlinným porastom - ničivá činnosť vetra a vody, odnášanie čiastočiek pôdy.</p> <p style="text-align: center;">Význam zelene, liečivé rastliny</p>

Racionálne využívanie prírodných zdrojov - 8 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznať jednotlivé prírodné zdroje, pochopiť ich význam a globálne prepojenie súvislostí ovplyvňujúcich ich stav. - Poznať svoje práva, ale aj povinnosti týkajúce sa ochrany prírody. - Uvedomiť si spoluzodpovednosť za stav životného prostredia. - Získať praktické návyky na racionálne využívanie prírodných zdrojov. - Uvedomovať si problémy životného prostredia miestneho, regionálneho, národného alebo globálneho charakteru a významu. 	<p>Prírodné zdroje</p> <p>Slnecná energia, ovzdušie, voda, pôda, nerastné bohatstvo, rastlinstvo, živočíšstvo, lesy, krajina.</p> <p>Význam prírodných zdrojov pre človeka.</p> <p>Obnoviteľné a neobnoviteľné prírodné zdroje.</p> <p>Racionálne využívanie prírodných zdrojov: šetrenie prírodných zdrojov, využívanie alternatívnych zdrojov energie.</p> <p>Zabezpečenie základných životných potrieb ľudstva pre budúcnosť.</p>

Odpad - 10 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <p>Poznať definíciu odpadu</p> <p>Vedieť odpad roztriediť na jednotlivé druhy a</p>	<p>Odpad</p> <p>Pevný odpad.</p> <p>Vznik odpadu.</p> <p>Škodlivé vplyvy na životné prostredie</p>

<p style="text-align: center;">zložky</p> <p>Poznať príčiny vzniku odpadu a pochopiť význam minimalizácie, znovupoužívania, recyklácie.</p> <p>Poznať spôsoby likvidácie odpadu a dopad jednotlivých technológií likvidácie na životné prostredie</p> <p>Získať praktické návyky a zručnosti triedenia odpadu</p> <p>Získať zručnosti, ktoré umožňujú riešiť problémy a rozhodovať na základe získaných skúseností zo životného prostredia školy a jej širšieho okolia.</p> <p>Oboznámiť sa s činnosťou mimovládnych organizácií a dobrovoľníctvom v praxi.</p>	<p>Znečisťovanie, jedovaté látky v odpade, záber pôdy.</p> <p style="text-align: center;">Spôsoby likvidácie odpadu:</p> <p>Skladovaním, spaľovaním, recyklovaním, kompostovaním organických látok v odpade.</p>
---	---

Metódy a formy práce

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť využijem motivačné metódy, ako je **motivačné rozprávanie** (citové približovanie obsahu učenia), **motivačný rozhovor** (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), **motivačný problém** (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), **motivačnú demonštráciu** (vzbudenie záujmu pomocou, ukážky).

- **Expozičné metódy** využijem najmä pri vytváraní nových poznatkov a zručností. Použijem nasledovné: **rozprávanie** (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), **vysvetľovanie** (logické systematické sprostredkovanie učiva), **rozhovor** (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov,

rozhodovanie), **beseda** (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom), **demonštračná metóda** (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín), **pozorovanie** (cielené systematické vnímanie objektov a procesov), **manipulácia s predmetmi** (praktické činnosti, experimentovanie, pokusy, didaktická hra), **inštruktáž** (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k chápaniu slovnému a písomnému návodu).

- Zaoberať sa budem aj **projektovými problémovými metódami** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).
- Pre realizáciu cieľov sú dôležité **praktické aktivity** (samostatná činnosť na základe inštruktáže) – pozorovanie dostupných prírodných procesov na podporu chápania vzájomných vzťahov a ich významu. Pri pozorovaniach uprednostním živé biologické objekty
- Z **aktivizujúcich metód** budem využívať diskusiu, situačné, didaktické, kooperatívne vyučovanie.
- **Fixačné metódy** napr. metódy opakovania a precvičovania.
- Podstatnú časť budú tvoriť terénne pozorovania, praktické aktivity

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet

žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %). Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 5. ročníku je predmet klasifikovaný.

Hodnotiť sa budú ústne odpovede, praktické zadania úloh, zošity, referáty a projekty. Pri praktických aktivitách uplatníme tiež slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť vypracovaných praktických zadaní, sebahodnotenie a skupinové hodnotenie. Kontrolovať a hodnotiť sa bude aj osvojenie poznatkov prostredníctvom testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 20 minút v rozsahu 10 – 20 otázok zostavených podľa výkonového štandardu.

Hodnotiace kritériá

- Kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť, veku primeraná prezentácia.
- Preverovať sa bude schopnosť žiaka využívať medzipredmetové vzťahy a jeho schopnosť uplatňovať získané vedomosti a zručnosti pri riešení konkrétnych úloh.
- Aktivita žiaka na hodine, usilovnosť, sústredenosť.
- Schopnosť demonštrovať použitie princípov a pravidiel na riešenie úloh, na vyhľadávanie informácií, prezentovať informácie a poznatky.
- Úroveň domácej prípravy žiaka na vyučovacie hodiny.

Stupne hodnotenia

výborný

- žiak je usilovný, vytrvalý, pracuje primerane svojmu veku, prevažne samostatne, tvorivo a pohotovo, uplatňuje osvojené zručnosti, vedomosti, návyky v úlohách,

úspešne ich rozvíja v skupinovom a individuálnom prejave, dokáže vyjadriť veku primerané postoje, názory, má aktívny záujem o životné prostredie.

chválitebný

- žiak je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý, menej využíva svoje schopnosti v individuálnom a kolektívnom prejave, realizuje edukačné úlohy priemerne, je menej aktívny a snaživý, potrebuje občasnú pomoc a povzbudenie učiteľa.

dobrý:

- žiak realizuje edukačné úlohy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, neuplatňuje flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom. potrebuje občasnú pomoc a povzbudenie učiteľa.

dostatočný

- žiak realizuje edukačné úlohy na veľmi nízkej úrovni, bez vlastného vkladu.

nedostatočný

- žiak nespĺňa kritériá, nepracuje

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Pôda	Význam pôdy.
	Biozáhrada	Moja biozáhradka
	Zeľeň	Význam obecnej zelene. Zber a sušenie liečivých rastlín Mimovládne organizácie.
	Príroda okolo nás	Eko -kódex školy
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Biozáhrada	Biozáhrada. Permakultúra.
Mediálna výchova	Odpad	Planéta pod odpadkami Vznik odpadu. Druhy odpadu.
	Racionálne využívanie prírodných zdrojov	Alternatívne zdroje energie
Ochrana života a zdravia	Príroda okolo nás, jej ochrana.	Ochrana prírody
	Zeľeň	Liečivé rastliny.
Multikultúrna výchova	Odpad	Škodlivé vplyvy na ŽP.
Environmentálna výchova	Pôda	Ochrana pôdy Zásady starostlivosti o kompost.

		Racionálne využívanie PZ Alternatívne zdroje energie Triedenie odpadu. Aktivita: Nauč sa separovať. Spôsoby likvidácie odpadov.
--	--	---

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

pomôcky
odborná literatúra, odborné časopisy
počítač, internet, dataprojektor, videorekordér, DVD prehrávač

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.